

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

חֶמְדָּת יָמִים HEMDAT YAMIM

פרשת שבוע תולדות תשע"ח

מופק בסיוע של:
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

על חתונות, קשרים חברתיים והסכנות שבצידן

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

אנשי חת, שגרו בחברון סייעו לאברהם אבינו לקנות את מערת המכפלה מעפרון החתי. הכתוב מדגיש מאוד את מעורבותם של בני חת בנושא חשוב זה, וז"ל הכתוב בתחילת פרשת חיי שרה:

"וַיִּקְּם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֶתוּ וַיְדַבֵּר אֶל בְּנֵי חַת לֵאמֹר: גֵּר וְתוֹשָׁב אָנֹכִי עִמָּכֶם הֲנִי לִי אֲחִיזָת קָבֵר עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה מִתִּי מִלְּפָנַי: וַיַּעֲנוּ בְנֵי חַת אֶת אַבְרָהָם לֵאמֹר לוֹ: שְׁמַעְנוּ אֲדֹנָי נְשִׂיא אֱלֹהִים אִתָּהּ בְּתוֹכֵנוּ בְּמִבְחָר קִבְּרֵינוּ קָבֵר אֶת מֵתְךָ אִישׁ מִמֶּנּוּ אֶת קִבְּרוֹ לֹא יִכְלֶה מִמֶּנּוּ מִקְבֵּר מֵתְךָ: וַיִּקְּם אַבְרָהָם וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לְעַם הָאָרֶץ לְבְנֵי חַת: וַיְדַבֵּר אִתָּם לֵאמֹר אִם יֵשׁ אֶת נַפְשְׁכֶם לְקָבֵר אֶת מִתִּי מִלְּפָנַי שְׁמַעְנוּנִי וּפְגַעוּ לִי בְּעַפְרוֹן בֶּן צֹחַר: וַיִּסְתָּן לִי אֶת מְעַרְת הַמִּכְפֶּלֶה אֲשֶׁר לוֹ אֲשֶׁר בְּקִצֵּה שְׂדֵהוּ בְּכֶסֶף מְלֵא יִתְּנֶנָּה לִי בְּתוֹכְכֶם לְאֲחִיזָת קָבֵר: וַעֲפְרוֹן יָשָׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חַת וַיַּעַן עַפְרוֹן הַחַתִּי אֶת אַבְרָהָם בְּאָזְנֵי בְנֵי חַת לֵאמֹר לֹא אֲשַׁר עֵירוֹ לֵאמֹר: לֹא אֲדֹנָי שְׁמַעְנִי הַשְּׂדֵה נְתַתִּי לָךְ וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לָךְ נְתַתִּיהָ לְעֵינֵי בְנֵי עַמִּי נְתַתִּיהָ לָךְ קָבֵר מֵתְךָ: ... וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל עַפְרוֹן וַיִּשְׁקַל אַבְרָהָם לְעַפְרוֹן אֶת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דָּבַר בְּאָזְנֵי בְנֵי חַת אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֶבֶר לִסְחָר: וַיִּקְּם שְׂדֵה עַפְרוֹן אֲשֶׁר בְּמִכְפֶּלֶה אֲשֶׁר לְפָנָיו מִמְרֵא הַשְּׂדֵה וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ וְכָל הָעֵץ אֲשֶׁר בְּשְׂדֵה אֲשֶׁר בְּכָל גְּבֻלוֹ סָבִיב: לְאַבְרָהָם לְמִקְנָה לְעֵינֵי בְנֵי חַת כָּל בְּאֵי שְׂעֵר עֵירוֹ: וְאַחֲרָי כֵן קָבֵר אַבְרָהָם אֶת שְׂרָה אִשְׁתּוֹ אֶל מְעַרְת שְׂדֵה הַמִּכְפֶּלֶה עַל פְּנֵי מְרֵא הוּא חֶבְרוֹן בְּאָרֶץ כְּנָעַן: וַיִּקְּם הַשְּׂדֵה וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לְאַבְרָהָם לְאֲחִיזָת קָבֵר מֵאֵת בְּנֵי חַת" (בראשית כ"ג ג-כ).

בפרשת תולדות מופיעים שוב החתים והפעם כמחותנים של משפחת האבות. עשוי בן יעקב נשא שתי נשים חתיות. וז"ל הכתוב: "וַיְהִי עֶשְׂו בֶן אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת יְהוּדִית בַּת בְּאֵרֵי הַחַתִּי וְאֶת בְּשֵׁמֶת בַּת אֵילֹן הַחַתִּי" (שם, כ"ו לד). ניתן להבין שהיחסים הטובים שנרקמו במסגרת קניית מערת המכפלה, הם שהובילו לשידוך בין נכדו של אברהם לבנות חת. והן היו צאצאיות או בנות משפחה של עפרון החתי. לכאורה, חתונות אלה בישרו התפתחות חיובית שרמוזה כמה פעמים. א. עשוי התחתן בגיל ארבעים ולכאורה הוא "מדמה את עצמו ליצחק" (מדרש אגדה (בובר) בראשית פרשת תולדות פרק כו סימן לד). ב. השם יהודית אולי רומז לכך שמשפחות חתיות הצטרפו למחנה של אברהם ויצחק, מחנה של המאמינים באל אחד. כך גם רמוז במדרש: "כינה לה שם שבח" (שכל טוב (בובר) בראשית פרשת תולדות פרק כו סימן לד). ג. השם בשמת גם הוא רומז לריח טוב ומעשים טובים. ד. שמות האבות של הנשים מופיעים גם הם לחיוב במקומות אחרים בתנ"ך. בארי היה נביא ונשיא שבט ראובן ובנו היה הנביא הושע (הושע א' א, דבה"א ה' ו). אילון היה שופט, משבט זבולון (שופטים י"ב יא). לצערנו כל זה רק למראית עין, חז"ל דרשו שהכל נעשה רק לכאורה ומאחורי הטלפיים מפריסות הפרסה שסועת השסע, הסתתרה חיה לא טהורה שאיננה מעלה גרא. נוכיח כי אחריתו של קשר זה שהחל באופן חיובי, מרה מאוד. בסוף פרשת וישלח מונה הכתוב את צאצאי עשוי. וז"ל הכתוב: "וְאֵלֶּה תְּלֻדֹת עֶשְׂו הוּא אָדָם: עֶשְׂו לָקַח אֶת נְשָׁיו מִבְּנוֹת כְּנָעַן אֶת עֵדָה בַּת אֵילֹן הַחַתִּי וְאֶת אֶהְלִיבְמָה בַּת עֵנָה בַת צִבְעוֹן הַחַתִּי: ... וַתֵּלֶד עֵדָה לְעֶשְׂו אֶת אֶלְיָפֹז ... וַיְהִי בְנֵי אֶלְיָפֹז ... וַתִּמְנַע הַיְתָה פִּילְגֵשׁ לְאֶלְיָפֹז בֶּן עֶשְׂו וַתֵּלֶד לְאֶלְיָפֹז אֶת עֶמְלֵק אֵלֶּה בְנֵי עֵדָה אִשְׁתּוֹ עֶשְׂו" (בראשית פרק ל"ו א-ב).

התברר כי יהודית איננה יהודית במעשיה. אצל בני עשוי, שמירה על טהרת יוחסין היא מהם והלאה, ממזרות היא תופעה נפוצה מאוד. האויב מספר אחד של עם ישראל לדורות = עמלק = צאצא ישיר של האישה החתית של עשוי. המסקנה הברורה היא, לעם ישראל יש תפקיד לשמש כאור לגויים ולהשפיע על כל העולם כולו. מאידך גיסא, בנושא זה הזהירות מן הצבועים חייבת להיות, מרבית. קבלת טובות הנאה אפילו בעקיפין עלולה להביא לתוצאות הרות גורל לעתיד.

הבה נתפלל כי נזכה להפיץ תורה מציון ודבר ד' מירושלים בדרך שתביא רק תיקון והגברת אור.

לע"נ הרב אשר וסרטייל ז"ל נלב"ע ט' בכסלו תשס"ט	לע"נ הרב ישראל רוזן זצ"ל נלב"ע י"ג בחשוון תשע"ח	לע"נ ר' מאיר זייל בן יחזקאל שרגא ברכפלד	לע"נ מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב נלב"ע י' בתמוז תשע"ד	לע"נ הרב אשר וסרטייל ז"ל נלב"ע ט' באב תשע"ז
לע"נ ר' אליהו כרמל ז"ל נלב"ע ח' באייר תשע"ו	לע"נ הרב שלמה מרזל זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלב"ע י' באייר תשע"א	לע"נ הרב ראובן אברמן זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלב"ע ט' בתשרי תשע"ו	לע"נ אסתר שמש ע"ה נלב"ע כ"ב באב תשע"ז	לע"נ מר שמואל שמש ז"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלב"ע י"ז בסיוון תשע"ד

לע"נ בן ציון גרוסמן נלב"ע כ"ג בתמוז תשע"ז
לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

חמדת האנציקלופדיה התלמודית

הפרשה באנציקלופדיה התלמודית

אדומי

מבוסס על הערך: אדומי, מתוך: האנציקלופדיה התלמודית כרך א
האם מותר להימנע מלהתחתן באדומים מדור שלישי ואילך?
האם נותרו אדומים בימינו?

איסור החיתון עמם. אדומי אסור לבוא בקהל ישראל עד דור שלישי (משנה יבמות עו ב), שנאמר: **לֹא תִתְעַב אֲדָמִי כִּי אֶחִידָהּ הוּא ... בָּנִים אֲשֶׁר יִגְדְּלוּ לָהֶם דֹּר שְׁלִישִׁי יָבֵא לָהֶם בְּקֶהֱל יְקֻנֶּךָ** (דברים כג ח-ט), הרי שמענו שעד דור שלישי אסורים הם לבוא בקהל. מנין שלוש הדורות מתחיל מהאדומי הראשון שהתגייר, משאף הוא עצמו בכלל השלושה, שנאמר: **לָהֶם, ודרשו מהם מנה (יבמות עח א); אין איסור זה אלא איסור עשה (כתובות ל א), לפי שלא נאמר האיסור בתורה במפורש, אלא מכלל מה שאמרה תורה דור שְׁלִישִׁי יָבֵא לָהֶם למדנהו, והוא לאו הבא מכלל עשה (ירושלמי יבמות פ"ח ה"ב; רש"י כתובות שם), לכן העובר עליו אינו לוקה.** נחלקו תנאים אם גם נקבות מבנות אדום אסורות לבוא בקהל עד שלשה דורות – חכמים אסורים (ספרי תצא ק"ח; משנה יבמות עו ב), שנאמר: **אֲשֶׁר יִגְדְּלוּ לָהֶם, הכתוב תלאו בלידה (ר' יהודה שם עו ב), וכל הנולדים להם בכלל, אפילו נקבות (רש"י); ורבי שמעון מתיר הנקבות מיד, שנאמר: בָּנִים אֲשֶׁר יִגְדְּלוּ, בנים ולא בנות (ספרי משנה וגמ' שם).** הלכה כחכמים (רמב"ם איסורי ביאה פ"ב ה"ט; טושי"ע אה"ע ד ג).

אסור מן התורה להרחיק דור שלישי מלבוא בקהל ה', שנאמר: **לֹא תִתְעַב אֲדָמִי כִּי אֶחִידָהּ הוּא.** האיסור נמנה במנין המצוות (ספר המצוות לרמב"ם ל"ת נד). אבל אזהרה זו לא באה לצוות שנתחתן עם האדומים, והמשפחות המיוחסות לא ירדו ממעלתן להתחתן עמהם; לא הזהירה התורה אלא שאין להרחיק חיתונם מטעם איסור (חינוך תקסד), שלא יחשוב אדם שאסור להתחתן עמהם לעולם, כשם שאסור להתחתן עם העמונים והמואבים. ומי שהסכים בדעתו שלא להתחתן בס אפילו אחר שני דורות, מפני שהצרו לישראל, או מפני שהוא שונאם מחמת שהם מאומה אחרת, עובר על לאו זה; אבל אין לוקים עליו, לפי שאין בו מעשה (חינוך תקסג).

זיהוי אדום בזמן הזה. כתב הרמב"ם (איסורי ביאה פ"ב הכ"ה על פי תוספתא קדושין פ"ה): כשעלה סנחריב מלך אשור, בלבב את כל האומות וערבן זו בזו והגלה אותן ממקומן, והאדומים הנמצאים כיום בארץ אדום אנשים אחרים הם. והואיל ונתערבו האומות האסורות בכל אומות העולם המותרות, הותרו כולן, שכל הפורש מהן להתגייר חזקתו שבא מן הרוב. לפיכך, כשנתגייר גר בזמן הזה בכל מקום, אחד הזכרים ואחד הנקבות, מותרים לבוא בקהל מיד. אבל היראים (יראים השלם סי' מג) הסתפק באדומים אם הותרו על ידי בלבולו של סנחריב, לפי שאפשר שהם נשאר במקומם ואסורים. ובשו"ת שאלת יעבץ (ח"א סי' מו) החמיר גם בזמן הזה, שלא להשיא אשה ישראלית לגר מארץ איטליה ומארצות שסביבות רומי עד דור שלישי, לפי שבאים לדעתו - מזרע אדום.

חדש – "צפנת ישעיהו" מאת הרב יוסף כרמל

הנביא ישעיהו פעל באחת מהתקופות הסוערות והדרמטיות ביותר בחיי האומה הישראלית, תקופה של ציפייה למשיח שנשברה ברעש אדמה נורא, וחוללה גם מהפך רוחני ופוליטי. האור בקצה המנהרה הפציע שוב רק בימיו של חזקיהו. צפנת ישעיהו: מעוזיה עד אחז מפגיש אותנו עם שלושה מלכים שעמדו בצומת היסטורי זה בתולדות עמנו: עוזיה, המלך שדרש את האלוהים אך לקה בצרעת בעקבות חטאו; יותם, המלך הצדיק ביותר בתולדות עמנו; ואחז, המלך אשר הכיר בקב"ה אבל לא האמין בהשגחתו. בביאורו לנבואות ישעיהו, נצמד הרב כרמל, לדברי חכמינו וגדולי הראשונים, ומציע דרך מרתקת ללימוד תנ"ך בעקבות חז"ל. קריאה זו מבהירה את התכנית האלוהית ומבררת סוגיות עקרוניות באמונה. צפנת ישעיהו מגלה לקורא את משמעות הנבואות לדורו של הנביא ואת הרלוונטיות שלהן לדורנו.

לרכישה

מתפללים לרפואתם השלימה של:		
הרב אביחי ניסן בן חיה	רועי משה אלחנן בן ג'ינה דְּבָרָה	אליעזר יוסף בן חנה ליבא
דוד חיים בן רסה Rassa	יהושפט יחזקאל בן מילכה	ליליאן בת פורטונה
אורנית מרים בת דליה	פריאל דפנה חיה בת שרה	יפה בת רחל יענטע
בתוך שאר חולי עם ישראל		

Central America

מרכז אמריקה

אלול תשס"ד

אטימת חור השקה במקווה בפקק פלסטיק

שאלה

אנחנו חיים במרכז אמריקה. יש באזורנו כמה מקוואות שנבנו בידי רבנים אורתודוקסיים. חור ההשקה נמצא מתחת למפלס המים, והוא סגור כשהמקווה אינו בשימוש. הפקק עשוי מפלסטיק. האם יש כאן בעיה של שימוש בדבר המקבל טומאה? האם יש מקום להחמיר בזה? נציין שרוב בני הקהילה הם ספרדים, הנוהגים על פי פסקי המחבר.

תשובה

פקיקת מקווה בפקק מפלסטיק¹ מותרת² גם כאשר יש בו תברוגת³, ויש מחמירים⁴ אם מתחת לנקב אין מים בשיעור מ' סאה⁵. אולם מציאות זו אינה שכיחה, כיוון שברוב המקוואות⁶ נמצא נקב ההשקה גבוה דיו⁷ כדי שיהיה תחתיו שיעור מקווה כשר⁸.

¹ נקדים הקדמה קצרה בעניין הרכב החומרים שבהם נעסוק: גומי ופלסטיק: גומי הנו חומר ידוע, אשר יוצר בעבר משרף של עצים (ואינו הגמי המוזכר במשניות וברמב"ם כמקבל טומאה, שאינו אלא ענף או עלה רך). בעשרות השנים האחרונות נתפשט מאוד השימוש בגומי סינתטי, העשוי מפולימרים המופקים מנפט. פלסטיק הנו חומר שמוצר אף הוא מפולימרים המופקים מנפט. בשנים האחרונות התחיל להתפשט השימוש בתירס כמקור להפקת הפולימרים לתעשיית הפלסטיק, וייתכן שזה יהיה האופן הרווח יותר בעתיד.
² באחרונים שהתירו את השימוש בפלסטיק ניתן למצוא כמה הוכחות להיתר:

א. שנינו בכלים (פ"י מ"א) "אלו כלים מצילין בצמיד פתיל... כלי אדמה". וכן פסק הרמב"ם (כלים פרק א הל' ו): "כלי אדמה טהורין לעולם, ואין מקבלין טומאה מן הטומאות". ומסיק ה"אגרות משה" (יו"ד ג סי' נג) שכיוון שניילון (והוא הדין בפלסטיק), מיוצר מנפט, שאפשר לראותו כאדמה נוזלית, דינו ככלי אדמה, שאינם מקבלים טומאה.
באופן דומה כתב ב"טהרת הבית" (סי' ח הערה יא), ששנינו בכלים (פ"י מ"ג): "כל שבים טהור". ומפרש ב"תפארת ישראל": "ים דנקט לאו דוקא, אלא הוא הדין להגדל בתוך נהר או נחל". ופסק הרמב"ם (כלים פרק א הל' ג): "כלים העשויין מעצמות חיה שבים ומעורה טהורים. כל שבים טהור ואינו מקבל טומאה". וכיוון שהנפט הוא למעשה נוזל דינו כמקור מים, שהיוצא ממנו טהור, ומביא שם את דעת הגרי"ש אלישיב, שמסכים לדעתו.

ב. שנינו בכלים (פ"ג מ"ז): "קומקום שניקב ועשאו בזפת – ר' יוסי מטהר, שאינו יכול לקבל את החמין כצונן. וכן היה אומר בכלי זפת". אולם ב"תפארת ישראל" (שם) כתב שזפת אינה מקבלת טומאה כלל, אף שהיא עשויה משרף של עץ, ועץ מקבל טומאה, כיוון שנשתנה מברייתו. וגם הרמב"ם, כאשר הוא מזכיר ז' מיני כלים המקבלים טומאה (כלים פרק א הל' א) אינו מונה זפת בכללם. על פי זה מסיק ה"חזון איש" (מקוואות ליקוטים סי' ז אות ז) שגם גומי אינו מקבל טומאה, כיוון שנשתנה מברייתו. וכן מסיק בספר "טהרת מים" (סי' נב) ביחס לפלסטיק.

ג. נחלקו האחרונים (הובאו דבריהם ב"פתחי תשובה" יו"ד סי' קצ ס"ק יח) בעניין נייר, אם הוא מקבל טומאה. יסוד מחלוקתם היא אם כאשר חומר (לדוגמה בגד) משתנה והופך לחומר אחר (לדוגמה נייר) אמרינן "פנים חדשות באו לכאן", וההתייחסות ההלכתית לחומר החדש תהיה עצמאית, בלי קשר לדין החומר הקודם. במחלוקת זו ה"חתם סופר" (ו' סי' פא) וה"סדרי טהרה" (שם ס"ק יט) סוברים ש"אמרינן פנים חדשות באו לכאן", ואילו ה"נודע ביהודה" (תנינא יו"ד סי' קה) חולק וסובר שלא אמרינן כן.
ונראה שהוא הדין בחומרים אלו. לשיטת ה"חתם סופר" וה"סדרי טהרה", דאמרינן פנים חדשות, גם אם הפלסטיק מיוצר מדבר המקבל טומאה הוא עצמו אינו מקבל טומאה. בדרך זו הלך ה"טהרת מים" (סי' נב-נג) והתיר שימוש בגומי ובפלסטיק גם אם יתברר כי הם מיוצרים מעץ, המקבל טומאה. אולם ה"אגרות משה" (יו"ד ג סי' נג) חולק וסובר כי אם נניח שהניילון (והוא הדין בחומרים אחרים מאותו הסוג) מקורו בחומרים המקבלים טומאה, לא אמרינן "פנים חדשות באו לכאן", כיוון שהוא סובר כ"נודע ביהודה" במחלוקת האמורה.

ולמסקנה, כל עוד הפלסטיק מיוצר מנפט, כל ההיתרים האמורים רלוונטיים ביחס אליו ואינו מקבל טומאה. מבירור שעשינו עם "המרכז הארצי לטהרת המשפחה" בישראל התברר שבכל המקוואות בארץ משתמשים בפקק גומי לסתימת נקב ההשקה, והוא הדין לפלסטיק, אלא שפקק פלסטיק איננו אוטם מספיק. אולם אם השימוש בחומרים מן הצומח יתרחב, והפלסטיק ייוצר מחומרים אלו, הדבר יהיה נתון במחלוקת אחרונים ויהיה מקום להחמיר, בגדרים המבוארים לקמן.

³ שכן חומר שאינו מקבל טומאה, גם אם עשה ממנו כלי אינו מקבל טומאה – הרמב"ם (שם), וכן פסק ה"חזון איש" (שם) לעניין גומי, ו"בדי השולחן" (סי' קצ ס"ק קח).

⁴ שו"ת מהרש"ם (א סי' ב) פסק כי גומי מקבל טומאה, וכי העובדה שאינו טווי אינו מעכבת אותו מלקבל טומאה, כיוון שעושים ממנו נעליים, והרי הוא ראוי למדרס ודינו ככל בגד המקבל טומאה. טענה זו מקובלת גם על ה"אגרות משה" המובא לעיל, אלא שלמעשה פסק להתיר. ונראה להוסיף על דבריו שפסק כן ביחס לגומי שמקורו בשרף עצים. בכך חלק על ה"תפארת ישראל" (במשנה שם), שהסיק כי זפת אינה מקבלת טומאה מסברה דנפשיה, אך בעצמו מודה כי מפשט המשנה הנ"ל משמע שזפת מקבלת טומאה, וצריך לומר שהוא הדין לגומי, הואיל ולא שגא. כמו המהרש"ם פסק האדמו"ר הרש"ב מלובאוויטש (הובא בשמו ב"טהרת מים" סי' נב) שלא לפקוק את המקווה בפקק גומי. ה"מנחת יצחק" (ד סי' לו) מרחיב את הפסיקה הנ"ל של המהרש"ם בעניין גומי גם לעניין פלסטיק, שאין להשתמש

בו במקווה, אולם על פי האמור לעיל יש לחלק בין גומי טבעי – שמקורו מן הצומח, לפלסטיק – שמקורו מנפט, וגם המחמירים בגומי טבעי ייתכן שידודו למקלים בפלסטיק ובגומי סינתטיים.

5 שנינו במקוואות (פ"ה מ"ה): "נוטפים שעשאן זוחלין סומך אפילו מקל אפילו קנה אפילו זב וזבה יורד וטובל – דברי ר' יהודה. ר' יוסי אומר, כל דבר שהוא מקבל טומאה אין מזחילין בו". וקיימא לן כר' יוסי, שאין לסמוך בדבר המקבל טומאה. ונחלקו הראשונים בפירוש המשנה, מהו הפסול בזחילה זו שאין להכשיר אותו בדבר המקבל טומאה.

לדעת הר"ש משאנץ הפסול הוא פסול זוחלין, שאין לעצור את הזחילה בדבר המקבל טומאה, ואפילו אם יישארו מי סאה מתחת לנקב – כיוון שעצירת הזחילה נעשית בדבר המקבל טומאה אסור, משום שהווייתו של המקווה בטומאה. הרא"ש לעומתו סובר (בפירושו השני) כי פסול הווייתו בטומאה כולל רק המשכת המים למקווה בדבר המקבל טומאה, אולם השארת המים במקווה אינה כלולה בדין הווייתו בטומאה ויכולה להיעשות בדבר המקבל טומאה.

השו"ע (יו"ד סי' רא סעי' ג) פוסק כדעת הר"ש משאנץ בסתמא, ואת דעת הרא"ש בשם "יש מי שאומר", ומשמע שפסק לחומרה – שאין לסתום את יציאת המים מן המקווה בדבר המקבל טומאה. אולם השו"ע מחמיר רק כאשר מתחת לנקב אין מי סאה, ואם מתחת לנקב יש מי סאה לכולי עלמא מותר לסתמו בדבר המקבל טומאה, וכן פסק למעשה הגר"ז"נ גולדברג.

הר"ש משאנץ עצמו אמר שיש לחוש לזחילה גם למעלה ממי סאה, וכן פסק הרמ"א שם (שלא כשו"ע, שהקל בזחילה מעל מי סאה). על פי זה היה מקום לומר כי לדעת הר"ש משאנץ והרמ"א אין לסתום את הזחילה בדבר המקבל טומאה גם אם נעשית מעל מי סאה; אולם הרמ"א לא פסק כן במפורש. וגם אם נאמר כי הר"ש משאנץ והרמ"א מחמירים לסתום זחילה בדבר המקבל טומאה גם למעלה ממי סאה, לאחר שנסיר סתימה זו, אם המים אינם זוחלים עוד (כיוון שמילאנו את ברכת הטבילה במים עד לגובה פני המים באוצר) מסתבר שהמים יחזרו להכשרם, ולא יישארו פסולים משום הווייתו בטומאה, כיוון שכעת אינם זוחלים אלא נקווים ועומדים.

6 במקוואות הבנויים על פי שיטת חב"ד, שבהם אוצר ההשקה בנוי מתחת לבריכת הטבילה, הנקב בין האוצרות מעמיד את המים שבברכת הטבילה, וממילא דינו כנקב מתחת למי סאה, שאין לסתמו בדבר המקבל טומאה.

7 הסטנדרט המקובל לגובה נקב ההשקה בבניית מקוואות הוא כ-1.20 מטר ("מבנה מקוואות והכשרם", הרב ד' מינצברג). בגובה זה אמורים להיות מי סאה מתחת לגובה הנקב.

8 ניתן להשיג פקקים מגומי גם בהזמנה מיוחדת. אם הנכם מעוניינים בכך, אנא הודיעו לנו ונשלח את לכם הכתובת.

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,
הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

חברי הועדה המייעצת:
הרב זלמן נחמיה גולדברג
הרב נחום אליעזר רבינוביץ
הרב ישראל רוזן

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן,
יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה"

הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח וביורר מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד.
זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.

